

Aluehallitus 04.12.2023 § 199

§ 199

Vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman hyväksyminen (AV)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Rajahalme Ville

Moisala Jarno

Hokkanen Timo

Syrjänen Markus

Suominen Tuula

Ohrankämmen Karoliina

Ahlström Mari

Pälve Matias

Paananen Markus

Virtanen Toni

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarvion vuodelle 2024 ja taloussuunnitelman vuosille 2024-2026 liitteineen ja

2. merkitä tiedoksi liitteenä olevan taloussuunnitteluneuvottelujen yhteenvetopöytäkirjan 4.12.2023.

Käsittely

Käsittelyn aikana puheenjohtaja Laiho teki seuraavan muutosehdotuksen, jota jäsen Sahiluoma kannatti:

Päätösehdotus muutetaan muotoon:

”Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää hyväksyä vuoden 2024 talousarvion taloussuunnitteluneuvotteluissa tehdyn sopimuksen mukaisesti, kuitenkin niin, että talousarvion menoja vähennetään vielä kohdentumattomasti 4 miljoonalla eurolla niin, että vuoden 2024 tulos muodostuu positiiviseksi. Tarvittava menovähennysten tai tulolisäysten kohdennus valmistellaan valtuuston käsiteltäväksi ensimmäisen osavuositarkastuksen yhteydessä taloudellisen tilanteen tarkentuessa.”

Käsittelyn aikana varajäsen Laitinen teki seuraavan muutosehdotuksen:

Päätösehdotukseen lisätään uusi kohta:

”Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että ryhmärahasta leikataan -25 % vuonna 2024.”

Talousarviokirjan seuraavat kohdat muutetaan:

Sivulla 18 lisätään kohta:

"Hyvinvointialue ei tarjoa ei-lakisääteisiä palveluita laittomasti maassa oleville."

Sivulta 41 lause:

"Palveluja yhdenmukaistettaessa luovutaan ei-lakisääteisistä palveluista, joita on ollut osan kunnista alueella muun muassa omaishoitajien harkinnanvaraiset palvelut ja ikääntyneiden hyvinvointia edistävä toiminta siltä osin, kun kuuluu kuntien järjestämisvastuulle."

muutetaan muotoon

"Palveluja yhdenmukaistettaessa luovutaan ei-lakisääteisistä palveluista, joita on ollut osan kunnista alueella muun muassa omaishoitajien ja ikääntyneiden hyvinvointia edistävä toiminta siltä osin, kun kuuluu kuntien järjestämisvastuulle."

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kaksi muutosehdotusta, joista varajäsen Laitisen muutosehdotus raukesi kannattamattomana.

Puheenjohtaja tiedusteli kokoukselta, voidaanko puheenjohtaja Laihon muutosehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska ei voitu, totesi puheenjohtaja, että asiasta suoritetaan äänestys.

Niiden, jotka kannattivat esittelijän päätösehdotusta, tuli äänestää "JAA". Niiden, jotka kannattivat puheenjohtaja Laihon tekemää ja jäsen Sahiluoman kannattamaa muutosehdotusta, tuli äänestää "EI".

Suoritettussa äänestyksessä esittelijän päätösehdotus sai 9 JAA-ääntä ja puheenjohtaja Laihon muutosehdotus 8 EI-ääntä.

JAA-äänien antoivat 1. varapuheenjohtaja Guzenina, 2. varapuheenjohtaja Rehn-Kivi, jäsen Hertell, jäsen Lassus, jäsen Myllyniemi, jäsen Pajuoja, jäsen Räsänen, jäsen Värmälä ja jäsen Wickström.

EI-äänien antoivat puheenjohtaja Laiho, jäsen Laakso, varajäsen Laitinen, jäsen Pelkonen, jäsen Piirtola, jäsen Sahiluoma, jäsen Uusitalo ja jäsen Vehmanen.

Koska esittelijän päätösehdotus oli saanut nimenhuutoäänestyksessä eniten ääniä, totesi puheenjohtaja, että aluehallitus hyväksyi esittelijän päätösehdotuksen.

Yhdyspintapäällikkö Österman oli poissa kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 11.11–11.14.

Päätös

Aluehallitus päätti esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarvion vuodelle 2024 ja taloussuunnitelman vuosille 2024-2026 liitteineen ja

2. merkitä tiedoksi liitteenä olevan taloussuunnitteluneuvottelujen yhteenvetopöytäkirjan 4.12.2023.

Selostus

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Lisäksi hyvinvointialuelain 115 §:n mukaisesti hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee olla katettuna taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä. Siten taloussuunnitelman 2024–2026 tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään suunnitelmavuoden 2026 loppuun mennessä, siten että myös vuonna 2023 syntyvä alijäämä tulee tähän mennessä katettua.

Hyvinvointialueen taloussuunnitelman perustuu aluevaltuuston vahvistamaan hyvinvointialuestrategiaan ja palvelustrategiaan. Aluehallitus on kokouksessaan 12.6.2023 § 89 hyväksynyt suunnittelukehyksen, jossa on linjattu periaatteet hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2024–2026 laadinnalle.

Hyvinvointialueen talouden tilanne näyttäytyy erittäin haastavana kuluvan vuosikymmenen puoliväliin saakka. Rahoituksen ja hyvinvointialueelle siirtyneiden reaalikustannusten tasoero-ongelman perusteella hyvinvointialueelle on muodostumassa syyskuun osavuosikatsauksen perusteella yli 70 milj. euron alijäämä vuoden 2023 aikana. Alijäämän kattaminen hyvinvointialuelain edellyttämässä aikataulussa vuoden 2026 loppuun mennessä edellyttää hyvinvointialueelta merkittävää menojen kasvun hidastamista tulevina vuosina. Kun palvelutarpeen ja kustannustason kasvun huomioiva luonnollinen menojen kasvu (ns. perusura) olisi noin 5 prosenttia vuodessa, tulee hyvinvointialueen supistaa menojen kasvu vuonna 2024 noin 1 prosenttiin.

Vuosien 2025–2026 talouden tasapainotustarve täsmentyy vuoden 2025 rahoituksen tasokorjauksen tarkentuessa, mutta menojen kasvun vuotuinen hidastamistarve tulee taloussuunnitelmavuosina olemaan talousarviovuotta matalampi.

Taloussuunnitelman 2024–2026 suunnittelukehyksen keskeiset nostot

- Taloussuunnitelma 2024–2026 laaditaan hyvinvointialuestrategiassa, palvelustrategiassa ja pelastustoimen palvelutasopäätöksessä asetettavien tavoitteiden mukaisesti siten, että hyvinvointialueen talous on tasapainossa suunnitelmakauden loppuun mennessä.
- Hyvinvointialueen merkittävä rahoituksen vaje edellyttää talouden tasapainotusohjelmaa.

- Taloudellisen tilanteen perusteella kehyspäätöksen yhteydessä päätettiin kustannusvaikutuksiltaan noin 15 milj. euron peruspalvelujen tehostamistoimista vuodelle 2023.
- Hyvinvointialueen investoinnit valmistellaan hyvinvointialueen kokonaistalouden tasapainovaatimukset huomioiden.

Hyvinvointialuejohtajan esitys vuoden 2024 talousarviosta ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelmasta

Hyvinvointialuejohtajan esitys vuoden 2024 talousarviosta ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelmasta on valmisteltu aluehallituksen antaman suunnittelukehyksen perusteella. Esityksessä on huomioitu aluehallituksen suunnittelukehyksen periaatteiden lisäksi hyvinvointialueen vuoden 2023 päivitetty tilinpäätösennuste sekä valtiovarainministeriön 10.10.2023 päivitetty rahoitusennuste vuodelle 2024. Lisäksi vuoden 2025 rahoitusennusteessa on huomioitu hyvinvointialueiden vuoden 2023 toteutuneisiin kustannuksiin liittyvä rahoituksen korjauserä.

Esityksen keskeiset nostot ovat seuraavat:

- Vuosien 2024–2026 taloussuunnitelman on budjetoitu ylijäämäiseksi niin, että vuodelta 2023 syntyvä n. 72 milj. euron alijäämä saadaan katettua hyvinvointialuelain edellyttämässä aikataulussa vuoden 2026 loppuun mennessä.
- Alijäämien kattaminen edellyttää merkittäviä toiminnan sopeutuksia. Sopeutusten perusteella menojen kasvun tulee hidastua noin prosenttiin taloussuunnitelman ensimmäisenä vuonna, kun ilman sopeutuksia menojen kasvuennuste olisi vuodessa 4-5 prosenttia. Rahoituksen kasvu vuosina 2025–2026 helpottaa menojen kasvupaineen hillitsemistä kuluvan vuosikymmenen puolivälissä.
- Talousarvio sisältää merkittäviä sopeutustoimia. Sopeuttaminen perustuu palvelustrategian tavoitteistoon. Lisäksi talousarvioon on sisällytetty täydentäviä sopeutustoimenpiteitä, jotka on kuvattu yksityiskohtaisemmin käyttötaloussosassa. Palveluiden kehittämistyö kohdistetaan strategian tavoitteiden mukaisiin toimenpiteisiin, joita edistetään pitkäjänteisesti hyvinvointialueen talouden eheyttämisen rinnalla.
- Vuoden 2024 investointeja on sopeutettu vastaamaan tilannetta, jossa hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2024. Investointeja on aikataulutettu uudelleen vuodesta 2025 eteenpäin. Vuonna 2024 toteutetaan vain vuodelta 2023 siirtyviä hankkeita tai hankkeita, jotka ovat käynnistyneet vuonna 2023, ja jotka jatkuvat vuonna 2024. Näiden hankkeiden toteuttaminen tehdään vuoden 2023 lainanottovaltuuden puitteissa.
- Hyvinvointialueen lainanottotarve on taloussuunnitelmakaudella maltillinen. Tuloksen parantuessa vuonna 2025 päästään lyhentämään kassan riittävyyden varmistamiseksi otettuja lyhytaikaisia lainoja. Kaikki lyhytaikainen laina saadaan maksettua pois taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä.

Talousarvioesityksen tasapainottamistoimenpiteiden tavoitteena on tukea palvelustrategian mukaista hyvinvointialueen tasapainoista taloudenpitoa.

Riittämättömän valtion rahoituksen takia hyvinvointialueen taloutta tulee tasapainottaa nopeasti vuosien 2024–2026 aikana. Palvelustrategian mukaisesti hyvinvointialue sitoutuu vastuulliseen palvelujen järjestämiseen, jossa tavoitteena on järjestää palvelut taloudellisesti tasapainoisella tavalla.

Vuoden 2024 talousarvioesityksessä hyvinvointialueen vastuullista palvelujen järjestämistä edistetään taloutta tasapainottavilla toimenpiteillä, jotka jakautuvat seuraaviin teemoihin:

- Toimintatuottojen kasvattaminen
- Henkilöstömenojen vähentäminen vuokrahenkilöstössä
- Ostopalveluiden ja palvelusetelien käytön vähentäminen
- Palvelurakenteen keventäminen
- Tuotantotavan muutokset ja hankinnat
- Palveluverkon supistaminen
- Henkilöstömenojen vähentäminen omassa henkilöstössä

Esitetyistä toimenpiteistä on toimenpidekortteihin toteutettu vaikutusten ennakoarviointi, jolla on pyritty arvioimaan, miten valmistelussa oleva päätös toimenpiteistä vaikuttaisi päätösten vaikutuspiirissä oleviin tahoihin. Viranhaltijatyönä laadittu vaikutusten arviointi koostuu toimenpidekohtaisesti yhteisestä katsauksenomaisesta osasta, sekä henkilöstövaikutusten, asiakasvaikutusten, muiden vaikutusten, tunnistettujen riskien ja niiden hallinnan osioista. Ennakkovaikutusten arviointia on tehty voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti.

Vaikutusten arvioinnissa on huomioitava, että joidenkin toimenpiteiden vaikutusten ennakkollinen arviointi on palveluiden moninaisuudesta johtuen haastavaa, mistä johtuen toimenpiteiden vaikutuksia tulee seurata aktiivisesti ja tarkasti osana toimeenpanoa.

Tietoa vaikutuksista kerätään palvelutuotannon jatkuvalla raportoinnilla ja analysoinnilla. Tarvittaessa toimenpiteitä arvioidaan uudelleen, mikäli seuranta osoittaa toimenpiteen synnyttävän ennakoidusta poikkeavia haitallisia vaikutuksia talouteen tai palveluprosesseihin. Asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyviin vaikutuksiin reagoidaan välittömästi, mikäli sellaisia seurannassa nousisi esiin.

Talousarvion ja -suunnitelman käsittely

Hyvinvointialuejohtajan esitys vuoden 2024 talousarvioksi ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelmaksi merkittiin tiedoksi aluehallituksen kokouksessa 30.10.2023 § 174.

Palvelut ja resurssit -lautakunta, tulevaisuus- ja kehittämislautakunta, sekä valmius- ja turvallisuuslautakunta ovat lausuneet talousarvioesityksestä lautakuntien strategisten vastuualueiden näkökulmasta kokouksissaan 30.-31.10.2023. Lautakuntien lausunnot ovat oheismateriaalina.

Lautakunnat ovat painottaneet lausunnoissaan hyvinvointialueen vastuullista palvelujen järjestämistä ja talouden tasapainottamista.

Lautakunnat esittivät huolia tasapainottamisen toimenpiteiden vaikutuksista muun muassa perusterveydenhuollon hoitovelan purkamiskykyyn, pelastustoimen valmiuteen ja varautumiseen, toimintamallien kehittämiseen ja uudistamiseen ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Kaikissa lausunnoissa korostettiin, että talouden tasapainottamistoimien vaikutuksia on seurattava tarkasti, ja että jos kustannukset nousevat tai asiakas- tai potilasturvallisuus vaarantuu, toimitaan nopeasti tilanteen korjaamiseksi.

Hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimet eli nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto korostivat lausunnoissaan, että tasapainotustoimenpiteiden vaikutuksia tulee arvioida huolellisesti. Lausunnoissa kritisoitiin muun muassa päivätoimintaan ja järjestöavustusten leikkauksiin kohdistuvia toimenpiteitä. Vaikuttamistoimielinten lausunnot ovat oheismateriaalina.

Hyvinvointialue on talousarviovalmistelun aikana vastaanottanut myös kannanottoja ja kirjelmiä muun muassa alueella toimivilta järjestöiltä ja yhdistyksiltä. Kannanotot liittyivät erityisesti ikääntyneiden päivätoimintaan esitettyihin muutoksiin, palvelukeskuksiin esitettyihin muutoksiin ja järjestöavustusten leikkaamiseen liittyvään esitykseen. Kannanotot ja kirjelmät ovat oheismateriaalina.

Karkkilan kaupunginhallituksen kirjelmässä 20.11.2023 § 335 otettiin kantaa Karkkilan vuodeosaston lakkauttamista koskevaan valmisteluun. Oheismateriaalina hyvinvointialueen vastineluonnos Karkkilan kaupungille, jossa kuvataan esityksen tausta ja valmistelu osana talousarviovalmistelua.

Aluevaltuuston neuvottelutoimikunnassa edustetun viiden valtuustoryhmän neuvottelutulos 4.12.2023

Aluevaltuuston neuvottelutoimikunta käynnisti taloussuunnitteluneuvottelut 1.11.2023. Neuvotteluita jatkettiin 3.11.2023, 6.11.2023 ja 20.11.2023. Viimeinen neuvottelupäivä pidettiin 28.11.2023 ja tekninen neuvottelutulos saatiin 4.12.2023. Neuvottelutuloksessa ovat mukana Sosiaalidemokraattien, RKP:n, Vihreiden, Vasemmistoliiton ja Keskustan valtuustoryhmät.

Aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan neuvottelutulos on kuvattu liitteenä olevaan yhteenvetopöytäkirjaan.

Aluehallitus antaa esityksensä vuoden 2024 talousarviosta ja taloussuunnitelmasta 2024-2026 kokouksessaan 4.12.2023 ja aluevaltuuston on määrä päättää asiasta 12.12.2023.

Toimivalta

Hyvinvointialuelain 22 § mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen talousarviosta ja taloussuunnitelmasta. Hallintosäännön 41 § kohdan 2 mukaan aluehallitus vastaa aluevaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta, joten on aluehallituksen tehtävänä esittää talousarvio ja taloussuunnitelma aluevaltuuston hyväksyttäväksi.

- 1 Hyvinvointialuejohtajan esitys - Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarvio vuodelle 2024 ja taloussuunnitelma vuosille 2024-2026
- 2 Talousarvioesityksen liite: Kooste talouden tasapainottamisen toimenpiteistä ja vaikutuksenarvioinneista
- 3 Valtuustoryhmien välisten taloussuunnitteluneuvottelujen yhteenvetopöytäkirja 4.12.2023

Oheismateriaali

- Palvelut ja resurssit -lautakunnan 30.10.2023 § 30 lausunto talousarvioesityksestä vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2024-2026
- Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan 31.10.2023 § 47 lausunto talousarvioesityksestä vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2024-2026
- Valmius- ja turvallisuuslautakunnan 31.10.2023 § 24 lausunto talousarvioesityksestä vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2024-2026
- Nuorisovaltuuston lausunto vuoden 2024 talousarviosta ja vuosien 2024-2026 taloussuunnitelmasta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin esitettävistä muutoksista vuodelle 2024
- Vammaisneuvoston lausunto talousarviosta vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmasta 2024-2026
- Vanhusneuvoston lausunto talousarviosta vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024-2026
- Adressi palvelukeskusten lakkauttamista vastaan EI JULKINEN
- Adressi palvelukeskusten lakkauttamista vastaan (julkinen versio, allekirjoitukset piilotettu)
- Espoon Sotaveteraanit ry:n kannanotto 30.10.2023 palvelukeskusten lakkauttamista vastaan
- Espoon monikulttuuriset lapset ja nuoret ry:n, Sahed ry:n, Suomi-Syyria ystävyysseura ry:n ja Esma ry:n 30.10.2023 kannanotto järjestötuen leikkaamista vastaan
- HyTe ry:n kirje koskien järjestöyhteistyötä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella 2024-2026
- Karkkilan kaupunginhallituksen kirjelmä 20.11.2023 § 335 koskien Karkkilan vuodeosaston lakkauttamista
- Vastineluonnos Karkkilan kaupunginhallituksen kirjelmään
- Länsi-Uudenmaan päihde- ja mielenterveystoimijoiden verkoston järjestöjen kannanotto järjestysavustusten leikkauksista
- Svenska pensionärsförbundet Västnylands rf:s skrivelse, 11.10.2023
- Uudenmaan Parkinson yhdistys ry kirje Tapiolan palvelukeskuksen tulevaisuudesta
- Valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön kansliapäälliköiden kirje 22.11.2023 hyvinvointialueille

Tiedoksi

Päätöshistoria

Aluehallitus 30.10.2023 § 174

§ 174

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää:

1. merkitä tiedoksi hyvinvointialuejohtajan esityksen vuoden 2024 talousarviosta ja vuosien 2024-2026 taloussuunnitelmasta ja
2. antaa esityksen aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan käsiteltäväksi.

Käsittely

Jäsen Sahiluoma saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 14.07.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Lisäksi hyvinvointialuelain 115 §:n mukaisesti hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee olla katettuna taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä. Siten taloussuunnitelman 2024–2026 tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään suunnitelmavuoden 2026 loppuun mennessä, siten että myös vuonna 2023 syntyvä alijäämä tulee tähän mennessä katettua.

Hyvinvointialueen taloussuunnitelman perustuu aluevaltuuston vahvistamaan hyvinvointialuestrategiaan ja palvelustrategiaan. Aluehallitus on kokouksessaan 12.6.2023 § 89 hyväksynyt suunnittelukehyksen, jossa on linjattu periaatteet hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2024–2026 laadinnalle.

Hyvinvointialueen talouden tilanne näyttäytyy erittäin haastavana kuluvan vuosikymmenen puoliväliin saakka. Rahoituksen ja hyvinvointialueelle siirtyneiden reaalikustannusten tasoero-ongelman perusteella hyvinvointialueelle on muodostumassa n. 86 milj. euroa alijäämää vuoden 2023 aikana. Alijäämän kattaminen hyvinvointialuelain edellyttämässä aikataulussa vuoden 2026 loppuun mennessä edellyttää hyvinvointialueelta merkittävää menojen kasvun hidastamista tulevina vuosina. Kun palvelutarpeen ja kustannustason kasvun huomioiva luonnollinen menojen kasvu (ns. perusura) olisi noin 5 prosenttia vuodessa, tulee hyvinvointialueen supistaa menojen kasvu vuonna 2024 noin 1 prosenttiin.

Vuosien 2025–2026 talouden tasapainotustarve täsmentyy vuoden 2025 rahoituksen tasokorjauksen tarkentuessa, mutta menojen kasvun

vuotuinen hidastamistarve tulee taloussuunnitelmavuosina olemaan merkittävästi talousarviovuotta matalampi.

Taloussuunnitelman 2024–2026 suunnittelukehysten keskeiset nostot

- Taloussuunnitelma 2024–2026 laaditaan hyvinvointialuestrategiassa, palvelustrategiassa ja pelastustoimen palvelutasopäätöksessä asetettavien tavoitteiden mukaisesti siten, että hyvinvointialueen talous on tasapainossa suunnitelmakauden loppuun mennessä.
- Hyvinvointialueen merkittävä rahoituksen vaje edellyttää talouden tasapainotusohjelmaa.
- Taloudellisen tilanteen perusteella kehyspäätöksen yhteydessä päätettiin kustannusvaikutuksiltaan noin 15 milj. euron peruspalvelujen tehostamistoimista vuodelle 2023.
- Hyvinvointialueen investoinnit valmistellaan hyvinvointialueen kokonaistalouden tasapainovaatimukset huomioiden.

Hyvinvointialuejohtajan esitys vuoden 2024 talousarviosta ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelmasta

Hyvinvointialuejohtajan esitys vuoden 2024 talousarviosta ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelmasta on valmisteltu aluehallituksen antaman suunnittelukehysten perusteella. Esityksessä on huomioitu aluehallituksen suunnittelukehysten periaatteiden lisäksi hyvinvointialueen vuoden 2023 päivitetty tilinpäätösennuste sekä valtiovarainministeriön 10.10.2023 päivitetty rahoitusennuste vuodelle 2024. Lisäksi vuoden 2025 rahoitusennusteessa on huomioitu hyvinvointialueiden vuoden 2023 toteutuneisiin kustannuksiin liittyvä rahoituksen korjauserä.

Esityksen keskeiset nostot ovat seuraavat:

- Vuosien 2024–2026 taloussuunnitelman on budjetoitu ylijäämäiseksi niin, että vuodelta 2023 syntyvä n. 86 milj. euron alijäämä saadaan katettua hyvinvointialuelain edellyttämässä aikataulussa vuoden 2026 loppuun mennessä.
- Alijäämien kattaminen edellyttää merkittäviä toiminnan sopeutuksia. Sopeutusten perusteella menojen kasvun tulee hidastua alle prosenttiin taloussuunnitelman ensimmäisenä vuonna, kun ilman sopeutuksia menojen kasvuennuste olisi vuodessa 4-5 prosenttia. Rahoituksen kasvu vuosina 2025–2026 helpottaa menojen kasvupaineen hillitsemistä kuluvan vuosikymmenen puolivälissä.
- Talousarvio sisältää merkittäviä sopeutustoimia. Sopeuttaminen perustuu palvelustrategian tavoitteistoon. Lisäksi talousarvioon on sisällytetty täydentäviä sopeutustoimenpiteitä, jotka on kuvattu yksityiskohtaisemmin käyttötalousosassa. Palveluiden kehittämistyö kohdistetaan strategian tavoitteiden mukaisesti toimenpiteisiin, joita edistetään pitkäjänteisesti hyvinvointialueen talouden eheyttämisen rinnalla.
- Vuoden 2024 investointeja on sopeutettu vastaamaan tilannetta, jossa hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2024. Investointeja on aikataulutettu uudelleen vuodesta 2025 eteenpäin.

Vuonna 2024 toteutetaan vain vuodelta 2023 siirtyviä hankkeita tai hankkeita, jotka ovat käynnistyneet vuonna 2023, ja jotka jatkuvat vuonna 2024. Näiden hankkeiden toteuttaminen tehdään vuoden 2023 lainanottovaltuuden puitteissa.

- Hyvinvointialueen lainanottotarve on taloussuunnitelmakaudella maltillinen. Tuloksen parantuessa vuonna 2025 päästään lyhentämään kassan riittävyyden varmistamiseksi otettuja lyhytaikaisia lainoja. Kaikki lyhytaikainen laina saadaan maksettua pois taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä.

Talousarvion ja -suunnitelman käsittely hyvinvointialueella

Palvelut ja resurssit -lautakunta, tulevaisuus- ja kehittämislautakunta, sekä valmius- ja turvallisuuslautakunta lausuvat talousarvioesityksestä lautakuntien strategisten vastuualueiden näkökulmasta kokouksissaan 30. ja 31.10.2023. Aluevaltuuston neuvottelutoimikunta käynnistää taloussuunnitteluneuvottelut 1.11.2023. Neuvotteluita jatketaan 3.11.2023 ja 6.11.2023. Viimeinen neuvottelu on määrä pitää 28.11.2023.

Neuvotteluiden perusteella hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitykseen tehdään tarvittaessa täsmennykset, jonka jälkeen aluehallituksen on määrä käsitellä talousarvio ja -suunnitelma kokouksessaan 4.12.2023.

Aluehallitus antaa esityksensä siten, että aluevaltuusto päättää talousarviosta ja -suunnitelmasta 12.12.2023. Aluevaltuusto käsittelee talousarvion yhteydessä myös maaliskuun loppuun mennessä toimitettujen talousarvioaloitteiden vastineet.

Toimivalta

Hyvinvointialuelain 22 §:n mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen talousarviosta ja taloussuunnitelmasta. Hallintosäännön 41 §:n kohdan 2 mukaan aluehallitus vastaa aluevaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.